

Palveluliiketoimintaa Tornion kansalaisopistolle etäopetuksen muodossa

Raija Lummi, FM, lehtori, kaupan ja kulttuurin osaamisala, Lapin ammattikorkeakoulu

Asiasanat: kielten verkko-opetus, koulutusyhteistyö, kielididaktiikka

Taustaa yhteistyölle Lapin AMK:n ja Tornion kansalaisopiston välillä

Olen toiminut lehtorina ja ruotsin ja saksan kielen opettajana Torniossa lähemmäs 30 vuotta. Virtuaalisuus ja verkko-opinnot tulivat kielten opetukseen jo vuonna 2003 silloisessa Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa, jolloin etäopetusvälineeksi tuli iLinc-järjestelmä. Olin ensimmäisiä opettajia, jotka saivat suunniteltavaksi ja toteutettavaksi verkkokurssin. Olemme olleet Torniossa etunenässä verkko-opetuksessa. Tätä taustaa vastaan Tornion kansalaisopisto oli yhteydessä ammattikorkeakouluumme heidän aloittaessaan verkko-opetukseen liittyvän hankkeen vuonna 2016. Pitämäni verkko-opetuksen didaktiivinen katsaus Tornion kansalaisopiston kielten opettajille toteutettiin marras-joulukuussa 2016.

Verkko-opetuksen kielididaktiikkaa

Alkuvuosina Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa käyttöön otettu iLinc-järjestelmä etäopetuksessa oli haasteellinen kielten opettajille. Välineessä oli mielestämme puutteita pedagogisessa mielessä ja kielten opettajat kokivat, että olimme jopa palaamassa vuosikymmeniä taaksepäin opetuksessa ja ohjauksessa. Väline mahdollisti kyllä hyvin luennoimisen ja opettajajohtaisen materiaalin tuottamisen ja jakamisen opiskelijoille, mutta kommunikointi asetti haasteita. Kielten opiskelussa ja pedagogiassa on aina neljä ulottuvuutta: kuunteleminen, puhuminen, kirjoittaminen ja lukeminen ja näistä puhuminen, joka sisältää kommunikaation ja vastavuoroisuuden, oli haasteellista toteuttaa ensimmäisessä iLinc-versiossa. Nykyisessä muodossaan puhuminen ja keskustelu parin kanssa tai ryhmässä eivät tuota enää teknisesti järjestettynä mitään ongelmaa. Ainoa asia, joka yhä vielä jää puuttumaan verkko-opiskelussa on fyysinen kontakti ja näköyhteys. Näköyhteydenkin saa järjestettyä

kameran avulla, mutta se saattaa tuottaa viivettä ja häiriöitä, joten sitä ei kielten opetuksessa kuten ei muussakaan opetuksessa mielellään käytetä kuin hetkittäin. Kameran käyttö on siis yhä rajallista nykyisessäkin iLinc-järjestelmässä. Moodle -oppimisympäristön käyttö on puolestaan erittäin sopiva juuri kielididaktiikan kannalta tekstien lukemiseen, kirjoittamiseen ja tehtävien tekemiseen ja palauttamiseen.

Tornion kansalaisopiston tilaama palvelu Lapin amk:n Tornion kampukselta

Tornion kansalaisopisto on Tornion kaupungin omistuksessa ja toiminta kuuluu vapaaseen sivistystyöhön ja on Tornion sivistystoimen alaisuudessa. Kansalaisopisto sai toteutettavakseen hankkeen, joka kehittää virtuaalista koulutusta kansalaisopistolla. Kielten opetus otti haasteen vastaan ja halusi alkaa kehittää opetustaan verkko-oppimisen suuntaan. Kuten Lapin AMK:ssakin myös kansalaisopistolla on haasteellista saada riittävän suuria ryhmiä, jotta yksittäinen kurssi voidaan aloittaa. Verkko-opetus antaa mahdollisuuden opiskelijan tai opettajan fyysisestä paikasta riippumatta suorittaa kurssi. Tornion kansalaisopistolla voi opiskella myös ns. harvinaisempia kieliä kuten norja ja saame. Verkko-opetus katsottiin olevan vastaus siihen, että ryhmä voidaan perustaa. Opettajat kuitenkin tarvitsevat koulutusta ja tukea uuden menetelmän haltuun ottoon. Kansalaisopisto tilasi koulutuksen palveluliiketoiminnan kautta. Kansalaisopisto sijaitsee Lapin amk:n Tornion kampuksen, Minervan, fyysisessä läheisyydessä, joten minut tilattiin paikan päälle pitämään koulutusta marraskuun 25. ja joulukuun 13. päivää.

Ennen ensimmäistä tapaamista laadin verkkomateriaalin Moodlen oppimisalustalle, jonne laitoin malliksi ruotsin preppauskurssin. Laadin siis ruotsin alkeiskurssin verkkoon tätä koulutusta varten. Kurssin avulla näytin miten materiaalin saa lisättyä alustalle ja miten sitä käytetään verkko-kurssilla sekä kotitehtävinä että oppimateriaalina tunneilla. Kollegat kansalaisopistolla pääsivät näin kurkistamaan käytännössä ns. opiskelijan roolissa verkkokurssiin. Minulla itselläni oli apuna koulumme eoppimispalvelut ja heidän tukensa sekä Moodlen ympäristön rakentamisessa että iLinc-sessioissa.

Ensimmäinen live-tapaaminen kansalaisopistolla oli verkkokurssin esittelyn lisäksi kokemusten vaihtoa, kysymyksiä ja niihin vastaamista. Opettajakollegat kansalaisopistossa olivat hyvin kiinnostuneita kuulemaan omista kokemuksistani, koska vertaistuki on hyvin tärkeää kun uutta järjestelmää otetaan käyttöön. Myös motivointi ja haasteellisten, jopa ennakoasenteiden esiin nostaminen on tärkeää. Ammattikorkeakoulun pitkän linjan

kokemukset toivat kansalaisopistolle rohkaisua ryhtyä kokeilemaan verkko-opintoja myös kielten opetuksessa. Painotin sitä, että varsinkin alkuvaiheessa järjestelmätuki pitää olla riittävä ja säännöllinen. Kerroin myös, että yhä vielä kaikkien näiden verkkovuosien jälkeen olen jopa päivittäin ennen tuntejani yhteyksissä koulumme eoppimispalveluihin.

Ensimmäisen ja toisen tapaamisen välissä Moodlesta löytyi itseopiskeltavaa materiaalia, johon kurssilaiset tutustuivat ja joiden pohjalta he tekivät kysymyksiä ennen seuraavaa tapaamista, joka toteutettiin autenttisesti eli niin, että minä olin omalla työpaikallani ”luurit päässä” iLincissä kansalaisopiston kollegoiden ollessa omalla koulullaan, rohkeimpien jopa lankojen päässä kotonaan. Tässä tapaamisessa moni askarruttava asia sai vastauksen ja huomasimme eoppimispalveluiden kanssa, kuinka opettajakollegoiden motivaatio kokeilla uutta nousi huimasti. Toisaalta taas huomasimme, kuinka tottuneita meillä ollaan verkkokurssien pitoon, sillä lähes kaikki opettajat opettavat meillä verkossa. Monissa kouluissa ollaan kuitenkin vielä alussa tämän suhteen. Itsekin huomasin, kuinka luontevaa opettaminen ja ohjaaminen verkossa on ja tuli muisteltua samalla niitä alkuvuosia, jolloin systeemi ei tuntunut vielä omalta.

Loppusanat

Olen osallistunut urani aikana muutamiin ruotsin amk-opettajille suunnattuihin verkkokoulutuksiin sekä ollut mukana muutamassa hankkeessa, jossa on suunniteltu opetusmateriaalia, mm OKKA-säätiön rahoittamaan julkaisuun Ammatilliset ruotsin opettajat opetuksen kehittäjinä – digitalisaation ja yhteistyö fokuksessa. Digitalisaatio elää vahvasti kielten opetuksessa ja olen kiinnostunut olemaan kouluttajana myös jatkossa vastaavanlaisessa palveluliiketoiminnassa.

Kirjallisuutta

Juurakko-Paavola, T. 2016. (toim.) Ammatilliset ruotsin opettajat opetuksen kehittäjinä – digitalisaatio ja yhteistyö fokuksessa. Tampere. OKKA-säätiön julkaisu.